

ДИВОВИЖНЕ ВЕЛИКОДНЕ ЯЙЦЕ

У 2013 році департамент освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації уклав договір з литовськими колегами про обмін досвідом професійно-технічної освіти двох країн. Цей міжнародний проект передбачає співпрацю навчальних закладів, зокрема Західно-Дніпровського центру професійно-технічної освіти та Шяуляйського центру професійної освіти.

У рамках проекту шестеро учнів ПТНЗ Дніпропетровщини відвідали Литву. Разом із литовськими колегами делегація нашої області виготовила до Великодня шоколадне диво-яйце. Його вага – майже 295 кг, товщина шоколадної форми («шкаралуці») – понад 18 см. Середину яйця заповнили кексами. Кулінарний витвір став рекордним для Литви.

Українські учні перебували у м. Шяуляй тиждень. Вони відвідували практичні заняття у Шяуляйському центрі професійної освіти, взяли участь у семінарах з економічного аналізу, випробуванні системи інтерактивних дошок, ознайомились із сучасним обладнанням, яке використовуватиметься в місцевій торгівлі з 2015 року, побу-

вали на майстер-класі із приготування національних литовських страв (зокрема – холодного супу та цепенілів).

Під час екскурсії містом представники Дніпропетровщини відвідали найстаріше підприємство Литви – фабрику цукерок «РУТА».

В і д б у л и с я зустрічі з представ-

никами литовського Сейму, Українського консульства в Литві та мером Шяуляя.

Візит-відповідь литовських колег до Дніпропетровщини заплановано на вересень 2014 року. Для закордонних гостей вже готується програма тижневого перебування.

Планується також проведення телемосту «Литва-Переяслав-Дніпропетровськ» для учнів професійних училищ і центрів. Під час он-лайн спілкування будуть презентовані нові методики та навчальні проекти.

ДО ДНЯ ДОВКІЛЛЯ

Напередодні Великодня на Придніпров'ї відбувся традиційний суботник. Цього року він був присвячений також Всеукраїнському дню довкілля.

Понад 140 тисяч наших земляків вийшли на вулиці, в парки, сквери рідних сіл, міст та містечок, щоб зробити їх чистішими та затишнішими. Вони упорядкували 7,6 тисяч га територій парків, скверів, алей, прибудинкових територій; висадили понад 30 тисяч дерев і кущів, зокрема у Дніпродзержинську та Кривому Розі – по 3 тисячі, у Дніпропетровську і Марганці – понад 2 тисячі, в Орджонікідзе, Апостолівському та Васильківському районах – по тисячі.

Завдяки суботнику створено 29,47 га нових газонів і квітників; здійснено благоустрій 774 пам'ятних місць на честь подій Великої Вітчизняної війни; створено новий дитячий майданчик у Кривому Розі; відремонтовано 2,7 тис. кв. м асфальтобетонного покриття; ліквідовано 1084 стихійних сміттєзвалища, очищено від сміття 370 км берегів річок.

До загальнообласного суботника долучилися також олімпійські чемпіонки та призери чемпіонатів світу і Європи.

12 квітня спортсмени і тренери 119 дитячо-юнацьких спортивних шкіл Дніпропетровщини прибрали території спортивних шкіл, спортивних баз, прибережні зони відпочинку та спорту, посадили дерева, кущі бузку та квіти.

У заході взяли участь олімпійські чемпіонки: Яна Дементьєва, Наталія Довгодько, Анастасія Коженкова; чемпіони та призери чемпіонатів світу та Європи: Володимир Павловський, Іван Футрик, Віталій Дудчик, Валентин Греков, Марія Улітіна, Наталя Войцех, Кирило Леонов, Андрій Гусенко, а також представники ветеранського руху Дніпропетровської області, провідні спортсмени комунального закладу «Обласна школа вищої спортивної майстерності» Дніпропетровської обласної ради та активісти «Молодіжного центру Дніпропетровщини».

На Дніпропетровщині відбувся Всеукраїнський чемпіонат із запуску повітряних зміїв «Мирне небо»

Турнір зібрав понад сто учасників із Дніпропетровщини, Черкащини, Хмельниччини та Волині. У регіональній першості змагалися 10 команд.

Учасники Всеукраїнського та обласного турнірів демонстрували моделі повітряних

зміїв у 8 класифікаціях. Це пласкі, коробчасті та безкаркасні моделі. Також були представлені міні-змії (діаметром менше 20 см), експериментальні та пілотажні різновиди, змії

класу «повітряний бій» та «паротяг». Остання класифікація передбачала небесну конструкцію, в якій змії-носії тягне за собою групу інших літунів.

І місце шостий рік поспіль вибороли школярі нашої області.

ІІ місце – у команди з Черкащини. ІІІ місце посіла збірна Хмельницької області.

На базі Криворізького ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою відбувся обласний етап спортивного змагання

«ЗІРНИЦЯ»

У військово-патріотичній грі взяли участь 17 команд. І місце у загальному заліку виборола команда «Прометей» СЗШ № 88 Кривого Рогу; ІІ місце здобула команда

«Патріот» Зорянської школи П'ятихатського району; ІІІ місце посів «Морський десант» Олексіївської школи Нікопольського району.

Обласний етап складався із 8 видів змагань. Це: конкурс строю та пісні, воєнно-історичне змагання, вогнева підготовка, метання штучної гранати, долікарська допомога, топографічна підготовка, спортивні змагання та воєнізована естафета «Десант».

Фінальні ігри Всеукраїнської спортивної гри «Зірниця» відбудуться у вересні 2014 року.

На Дніпропетровщині стартувала виставка дитячого малюнка

«СОБОРИ НАШИХ ДУШ-2014»

В експозиції, присвяченій 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка, представлені 120 робіт-переможців XVI обласного конкурсу юних художників «Собори наших душ». У конкурсі цього року взяли участь близько 500 школярів віком від 7 до 11 років, від 11 до 15 років та від 15 до 18 років, які змагалися у номінаціях «Живопис», «Нетрадиційний живопис», «Графіка» та «Комп'ютерна графіка».

На виставці експонуються конкурсні колекції з Дніпропетровська, Кривого Рогу, Павлограда, Жовтих Вод, Новомосковська, Орджонікідзе, Межівського, Нікопольського, Новомосковського, Петриківського, Юр'ївського районів.

На церемонії відкриття виставки у приміщенні музею ім. О. Матросова переможці конкурсу отримали дипломи та цінні подарунки. Їхні художні роботи будуть опубліковані у XVI збірнику «Собори наших душ», що побачить світ восени цього року.

ЗУСТРІЧ ПРИЗНАЧИЛА КНИГА

На захід завітали учні СЗШ № 11 із вчителькою Інною Феліксовною Михайленко. Вела захід бібліотекар читального залу Вікторія Валеріївна Фіалковська, яка запропонувала почати свято з фотосесії – молоді з бібліотекарями та гостями.

У кабінеті директора міської централізованої бібліотечної системи Л.В. Пономарьової відбувся «Ретро-погляд: бібліотека крізь роки». Лідія Віталіївна розповіла про історію створення бібліотеки, про розвиток бібліотечної справи, про відомих високопрофесійних бібліотечних працівників, ознайомила з документами про історію бібліотеки.

У Всесвітній день книги й авторського права – 23 квітня – в центральній Марганецькій міській бібліотеці ім. М. Островського відбулася Всеукраїнська молодіжна біблліоніч.

Далі Вікторія Василівна провела юнаків і дівчат до книжкової виставки про історію міста Марганця «Моє місто – музи святе джерело».

В «арт-галереї» провідний бібліотекар Тетяна Федорівна Мархасіна ознайомила учнів із творчістю

Миколи Герасименка, Євгена Дем'янца та ін.

Бібліограф ЦБС Ольга Валентинівна Забенько розповіла учням про Центр вільного доступу до Інтернету, який діє в бі-

Володимир Харлантійович Пугач ознайомив учнів із книгами марганецьких авторів. Саме він фінансував їх вихід у світ і саме йому в 2006 році вдалося вишукати кошти для відкриття в бібліотеці ім. М. Островського першого Інтернет-центру в бібліотеках міста. Учні захоплено слухали уривки з його епічних творів, переклади віршів відомих авторів та розповіді про книги земляків: поетів, письменників, винахідників.

Наступна зупинка бібліотечної подорожі – «літературне дефіле». Бібліотекар юнацького абонементу Вікторія Василівна Жданова ознайомила гостей з книжковою виставкою «Свого поета – Кобзаря сім'я шанує вільна, нова» до 200-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка та з виставкою «Ювілейний календар», на якій представлені ювіляри квітня 2014 року – Микола Гоголь і Вільям Шекспір. Бібліотекар розповіла про їхнє життя і творчість, а також про найвідоміші твори.

відомого марганецького художника Івана Олександровича Барнаша, якому 1 травня виповнюється 75 років, і прокоментувала його нову виставку «Незвичність звичайного Барнаша». Потім вона запросила присутніх до вернісажу картин художників-марганчан: Миколи Боровика, Світлани Скорик, Григорія Кириленка, Юрія Половинкіна, Анатолія Антоненка,

бібліотеці з кінця минулого року. Бібліограф представила ресурси бібліотеки в Інтернет-просторі: показала їй веб-сайт, віртуальну газету «Марганець бібліотечний», які вона започаткувала і розвиває далі, та сторінку бібліотеки в соціальній мережі «Вконтакте». Присутні із задоволенням переглянули буктрейлер для участі в обласному конкурсі «Тарас Шевченко в кадрі».

У літературному салоні відомий марганецький поет і меценат

Під час музичної перерви ансамбль викладачів музичної школи виконав чарівний класичний твір.

Насамкінець біблліоніч для бадьорості та настрою молоді запросили на каву-паті, де смакували запашну каву з цукерками.

Ведуча розповіла про книгу «Марганець: к 70-літтю міста» – дуже цінне видання, яке містить відомості про центральну міську бібліотеку, про заклади, підприємства та установи, про видатних людей, почесних громадян, фотографії пам'ятних місць Марганця.

Більше про біблліоніч – у фотоальбомі та на сайті бібліотеки: <http://bibliotekaostrovsk.wordpress.com/category/бібліотека/>.

• Крилаті вислови

Школа має бути царством книжки

• ...Учіться, читайте, і чужому навчаєтесь, й свого не цурайтесь.
• Книги для мене, як хліб насущний, необхідні. (Тарас Шевченко)

• Книги – морська глибина. Хто в них пірне аж до дна, Той, хоч і труду мав досить, Дивні перли виносить. (Іван Франко).

• Як не любити любов'ю наснажених, Мудрістю сповнених книг!...
• ...книга ж – це джерело освіти, знання і якщо збагачення, то збагачення культурного і душевного. (Максим Рильський).

• Книжки, мов дивні розсити скарбів, Мов зусити некоштовного металу, І розуму, дерзань і почуттів. Ці книги у мільйонів і мільйонів Заповнили думи і серця. (Петро Ребро).

• Книга німа не тільки для того, хто не вміє читати, а й для того, хто не вміє витягти з мертвої букви живої думки. (Костянтин Ушинський).

• По-справжньому веде за собою та книга, з якої читач робить висновки сам. Тільки така книга впливає на його поведінку. (Антон Макаренко).

• Є у мене товариші вірні – книжки добрії. (Михайло Грушевський).

• ...Книжки треба вміти читати. То не розвага. То велика робота мислі. Оцінка й узагальнення, аналіз і практичне застосування прочитаного. (Левко Ревуцький).

• Без книг, як без повітря, людина жити не може. (Сергій Корольов).

• Читання – це один із витоків мислення й розумового розвитку.
• Книга – один із важливих витоків радості мислення.

• Читання – самостійне плавання в морі знань. Тільки книжки перетворюють подив у допитливість. Тільки читання відкриває перед людиною розквіт інтелектуального життя.
• Життя сучасної людини немислиме без того постійного духовного спілкування з книжкою, яка надихається гордим людським прагненням звеличити самого себе.

• Школа має бути царством книжки.
• Книга – це могутня зброя. Розумна, натхненна Книга нерідко вирішує долю людини.

• Щоб підготувати людину духовно до самостійного життя, треба ввести її у світ книг. (Василь Сухомлинський).

Обласний тур Всеукраїнського конкурсу «Найкращий читач України-2014»

Школярі трьох вікових категорій продемонстрували свою ерудицію в літературній вікторині. Журі шляхом інтерактивного опитування визначило трьох переможців. Ними стали: учениця 6 класу Жовтводського ліцею природничо-наукового навчання Карина Крива, учень 7 класу Першотравенської загальноосвітньої школи Віталій Гринчук та учениця 8 класу Новомосковської школи №18 Катерина Губарик.

Вони отримали запрошення на фестиваль дитячого читання «Книгоманія» до Львова. Вересневий з'їзд книголюбів стане урочистим завершенням Всеукраїнського конкурсу «Найкращий читач України».

ЖИВА БІБЛІОТЕКА «ПРОПУСТИ ЧОРНОБИЛЬ КРІЗЬ СЕРЦЕ»

Чорнобильська катастрофа вразила весь світ, приголомшила людей страшним розмахом небаченої бід, трагічні наслідки якої відчуватиме не одне наступне покоління.

До цієї дати у Дніпропетровській обласній бібліотеці ім. М. Светлова відбулася неформальна зустріч молоді з унікальними «живими книгами»: Олегом Васильовичем Герасименком, головою Дніпропетровської обласної організації інвалідів «Союз Чорнобиль України», Віктором Васильовичем Вавіловим, головою громадської організації «Союз Чорнобиль України» Кіровського району Дніпропетровська та Наталією Са-

велівною Абрисомовою, головним редактором, директором ПОГ «Чорнобильці Придніпров'я».

Проект «Жива бібліотека» сьогодні активно поширюється у всьому світі, а віднедавна став популярним і в Україні. Замість традиційного читання книг відбувається спілкування з «живими книгами» – людьми різних соціальних станів і різного рівня освіти, у кожного з яких своє світосприйняття та життєва позиція, своя історія, якою можна поділитися з іншими. Читачі «книг» – молоді люди. Вони активно, зацікавлено спілкуються, запитують, отримують відверті відповіді.

Завдяки такій взаємодії «читачі» мають змогу порівняти свої уявлення про якусь тему або подію з реальністю, з'ясувати, що є істинним, а що – вигадки. В підсумку – дізнатися щось нове, і навіть змінити своє сприйняття та ставлення до теми обговорення. А ще – це унікальна можливість познайомитися з людьми – «живими книгами».

Наталія СПАРИХІНА

Дніпропетровська обласна бібліотека для молоді імені М. Светлова

Контакти: м. Дніпропетровськ, вул. Комсомольська, 60, ☎: (056) 744-53-80, 744-88-77. Спаріхіна Наталія Вікторівна

Щирими вітаннями і побажаннями плідної співпраці відкрила зібрання Світлана Вікторівна Майданенко, доцент кафедри управління загальноосвітніми навчальними закладами освіти ДОШПО. У своєму виступі вона наголосила на тому, що в нових умовах розвитку суспільства не тільки фактичні знання основ наук стали предметом загальних зусиль учителів, а, насамперед, розкриття і розвиток природних здібностей дитини, побудова освітнього процесу як шляху до самоосвіти та самореалізації кожної людини через подолання стереотипів і застарілих підходів.

Цього дня систему роботи з формування ціннісних орієнтацій творчо обдарованих школярів представляла Солонянщина. Керівників навчальних закладів і творчо працюючі вчителі ознайомилися з досвідом роботи районного науково-методичного кабінету та дев'яти шкіл, які працюють за різними напрямками, проте перебувають у постійній взаємодії. Це дає змогу школярам району розвиватися різнобічно, використовуючи свій і набутий досвід.

У своєму виступі Людмила Миколаївна Гарус, методист районного науково-методичного кабінету визначила зміст компетентісно спрямованого й особистісно зорієнтованого психолого-педагогічного супроводу формування ціннісних орієнтацій творчо обдарованих школярів. У районі розроблена та діє модель інтеграційного простору роботи з такими дітьми. Усі ланки цієї моделі дієві і виконують взаємопов'язані функції, що надає системі діяльності цілісності. Через залучення до співпраці усіх навчальних закладів району, мережевого освітнього округу, центру дитячо-юнацької творчості, дитячо-юнацької спортивної школи створено сприятливі умови для інтелектуального, духовного, морального, естетичного розвитку учнів та надано можливості для самореалізації. На базі районної опорної школи педагогічних працівників постійно готують до роботи з обдарованими дітьми, а на базі центру дитячо-юнацької творчості діє районний цільовий проект «Золотий олімп Солонянщини» та створено районний банк творчо обдарованої молоді.

Тетяна Анатоліївна Грабко, методист Солонянського районного науково-методичного кабінету, детально охарактеризувала розвиток творчих здібностей учнів на основі використання нестандартних форм організації пізнавальної діяльності та інформаційно-комунікаційних технологій. Підтвердженням її виступу стала презентація районного навчально-виховного проекту «Іду душою до Тараса», присвяченого 200-річчю Т.Г. Шевченка. Учениця 9 класу Василівської СЗШ-інтернату Маргарита Заскока розповіла про залучення учнів до спільної творчості через мережеву взаємодію і вразила всіх майстерним ви-

«ВМІННЯ ЗНАХОДИТИ ОБДАРОВАНИХ ТА ЗДІБНИХ ДІТЕЙ – ТАЛАНТ, ВМІННЯ ЇХ ПЛЕКАТИ – МИСТЕЦТВО!»

Саме такими словами розпочав свою роботу обласний науково-практичний семінар «Формування ціннісних орієнтацій творчо обдарованих школярів», який відбувся 29 квітня 2014 року на базі Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

конанням уривка з «Русалоньки» Кобзаря.

На завершення теоретичної частини методист Солонянського районного науково-методичного кабінету Микола Степанович Шмигельський розповів про виховання ціннісного ставлення учнів до свого здоров'я через упровадження в навчально-виховний процес здоров'язбережних технологій. Зацікавило присутніх відео, яке ілюструє роботу Василівської СЗШ-інтернату щодо формування в учнів позитивного ставлення до фізичного самовдосконалення. Кадри відеофільму продемонстрували виконання старшокласниками школи різноманітних вправ у техніці «Воркаут».

У практичній частині обласного семінару педагоги навчальних закладів Солонянського району та їхні вихованці презентували учасникам семінару багатовекторний спектр досвіду роботи педколективів з обдарованими школярами.

Районний науково-методичний кабінет і творча група, до складу якої увійшли представники опорної школи та кращих ЗНЗ району,

розробили алгоритм організації роботи з обдарованими учнями:

1. Пошук обдарованих учнів через створення ситуації успіху.
2. Діагностика (психологічна та педагогічна), завдяки якій відбувається всебічне вивчення особистості.
3. Забезпечення творчих потреб учнів: організація навчальної та позаурочної діяльності – уроки, індивідуальні заняття, факультативи, гурткова робота, робота в секціях, науково-дослідницька діяльність в НТУ, навчання в мережевому освітньому окрузі, участь в олімпіадах, конкурсах, змаганнях, додаткові заняття, навчання в МАН, участь в предметних тижнях, виховних заходах, музейна діяльність.
4. Самореалізація обдарованих учнів, аналіз успіхів та досягнень – результативність під час інтелектуальних і творчих конкурсів.
5. Стимулювання обдарованості – проведення свята для обдарованих, «Бал відмінників», нагородження дипломами і грамотами, преміювання грошовими винагородами і цінними призами тощо.

Звісно, при такій роботі необхідний науково-методичний супро-

від – семінари, тренінги, педконсилиуми та наради, рекомендації батькам, учням, учителям. Про те, як над цим працює районна опорна школа з питань виявлення, підтримки, навчання, виховання і розвитку обдарованої молоді – Солонянська СЗШ № 2, розповіла керівник опорної школи і заступник директора навчального закладу, що є школою становлення педагогічної майстерності, Світлана Вікторівна Шумейко.

Щороку учні шкіл району стають призерами обласних олімпіад з базових дисциплін. У 2013-2014 н. р. 15 школярів здобули перемогу в обласних турах олімпіад. 47 % учнів району брали участь у всеукраїнських і міжнародних інтелектуальних конкурсах, де отримали винагороди. Цьому сприяє як навчально-виховний процес, так і профільна освіта.

Всі учні 10-11 класів охоплені профільним навчанням. На базі трьох опорних шкіл працюють три освітні округи, два з яких надають послуги дистанційної освіти.

Заступник директора школи з виховної роботи, учитель біології Солонянської СЗШ № 1, викладач Солонянського мережевого освітнього округу Інна Володимирівна Пушко розповіла про роботу в цьому окрузі. Вона представила відеовідгук багаторазового призера III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з біології, учениці 11 класу Юлії Явдошляр про розвиток у школі інтелектуальних здібностей учнів.

Провідним серед напрямків реалізації районної програми для розвитку інтелектуального потенціалу є формування шкільних учнівських товариств і залучення дітей до роботи в Малій академії наук України. Започатковано міні-проект «НТУ на рубежі сучасності», метою якого є сприяння створенню умов для зростання активної творчої особистості, інтелектуального розвитку дітей, озброєння учнів практичними навичками пошукової і науково-дослідницької діяльності, пропагування наукових досліджень учнівської молоді. Формулою успіху педагогів у формуванні ціннісних ставлень особистості зацікавили присутніх Ольга Іванівна Шатова, заступник директора з виховної роботи, учитель біології та хімії та Олена Кушпін, учениця 11 класу Жданівської СЗШ, призер III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з екології, а також обласних екологічних і біологічних конкурсів.

Творчо обдарована молодь може реалізувати свій потенціал під час щорічних конкурсів, акцій, виставок.

Ольга Дмитрівна Борейко, керівник методичного об'єднання класних керівників, учитель історії Березнуватівської СЗШ, охарактеризувала розвиток особистості обдарованої дитини, її самовизначення і самоактуалізацію в умовах особистісно орієнтованого підходу до навчання і виховання та утвердження нових цінностей – творчості, самопізнання, саморозвитку, самореалізації. Вихованці Ольги Дмитрівни, одинадцятикласники, своїм виступом зачарували присутніх. Станіслав Буряк розповів про своє захоплення і показав малюнки, картини та зроблені із сірників церкву та макет Запорозької Січі. А ще він продекламував свій вірш:

*Що значить слово на папері?
Які думки несуть вірші?
Поетія це, наче двері
У світ безмежної душі.*

А з яким задоволенням, слухаючи виконану під звуки гітари пісню Романа Попова про закінчення школи, всі пригадали власні шкільні роки. Вразили своєю проникністю учасників семінару й рядки свого вірша хлопця: *Безмежний світ, його краса яскрава / Все це диво в мене наяву. Серед стелів навіно й недюкво / На рідній Україні я живу. ...Себе я особливим не вважаю / Та й це, мабуть, судити не мені. Я лиш щасливий, що пісні співаю / Й тишу вірші – веселі і сумні.*

Талановиті юнаки, переможці районних і обласних літературних конкурсів відзначені дипломами призерів Міжнародного конкурсу ім. Т.Г. Шевченка за підписом Міністром освіти і науки України. Велику увагу в Солонянському районі приділяють формуванню моральних і духовних цінностей. Цьому сприяє унікальність нашого степового краю, його історія і традиції. Тож присутні отримали нагоду торкнутися славетного і героїчного минулого краю.

Актуальні питання формування в учнів національної свідомості, історичної пам'яті та національного характеру через залучення до креснавторо-пошукової та музей-

ної діяльності висвітлила Єва Михайлівна Богдан, заступник директора з навчально-виховної роботи Військової СЗШ, та учні 10 класу Катерина Глущенко і Юлія Базюкевич. Учасники обласного семінару здійснили відео-екскурсу до унікальних куточків Дніпропетровщини – місця загибелі князя Святослава поблизу села Микільське-на-Дніпрі та – місця форсування Дніпра поблизу села Військове під час Великої Вітчизняної війни у 1943 році.

Логічним продовженням виступу військовчан стала розповідь Тетяни Володимирівни Колеснік, вчительки світової літератури Сурської-Михайлівської СЗШ про духовні цінності, які є завжди пріоритетними у формуванні неординарної творчої особистості, зорієнтованої на майбутнє суспільства на основі його минулого і сьогодення. Учасники семінару, переглянувши відеофільм «Час віншувати предків», мали змогу перегор-

нути сторінки життя архімандрита Серафима (Дмитрія Тяпчюкіна) та запорозького козака Микити Коржа – засновника села.

Родзинкою семінару став методичний брейн-стормінг – мозковий шторм – «Створення моделі ціннісно орієнтованої творчої обдарованої особистості», який провела методист Солонянського РНМК Л. М. Гарус. Педагоги відчували азарт шукачів скарбів, наполегливості геологів, натхнення ювелірів на шляху створення справжнього шедевра – дорогоцінного діаманта, яким є кожна обдарована дитина.

Учасники семінару відвідали майстер-класи з петриківського розпису та різьблення по дереву. Учитель образотворчого мистецтва Сурської-Михайлівської СЗШ Олена Володимирівна Шермет, Андрій Степанович Шмигельський, директор, учитель трудового навчання Криничанської СЗШ та їхні учні – переможці та призери районних і обласних конкурсів навчали всіх охочих елементам українського декоративно-орнаментального народного малярства і технології різьблення по дереву.

Усі охочі відвідали «перлини Солонянщини» – куточки, які не залишають байдужими жодну людину. А ще побажали усім дітям Дніпропетровщини світлої і легкої дороги, миру і добра, втілення прагнень і бажань. Колегам з усіх шкіл Дніпропетровщини, побажали втілення в життя прагнень всебічного розвитку вихованців. Хай і надалі вдається розкриття закладених в дитині природою талантів, хай вистачить докладених зусиль, щоб наші діти вірили у свої сили і знайшли гідне місце у житті!

Не закопуйте Божі таланти,
І шліфуйте їх, мов діаманти,
А плекайте їх, наче дитя.
Щоби сяяли все життя.

Світлана МАЙДАНЕНКО,
доцент кафедри управління
загальноосвітніми навчальними
закладами освіти ДОШПО;
Людмила Гарус, методист
Солонянського районного
науково-методичного кабінету

УКРАЇНА КОСМІЧНА: ДОСЯГНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Перша сторінка української космонавтики була написана ще 1881 року, коли Микола Кибальчич, уроженець міста Короп, що на Чернігівщині, запропонував оригінальний проект літального апарату, який призначався для польоту людини в космос.

У 1916 році **Олександр Шаргей**, уродженець Полтави (у 1921 році він буде змушений змінити ім'я та прізвище на «Юрій Кондратюк») починає розробляти тему космічних польотів. Результатом цих досліджень був оригінальний проект польоту на Місяць та інші небесні тіла. Коли спеціалісти Національного агентства США з космічних досліджень (НАСА) готували висадку людини на Місяць, вони використали ідею Кондратюка-Шаргея: на Місяць спускається лише місячний модуль, а космічний корабель чекає на нього на навколomisячній орбіті.

Практичне ракетобудування в Україні розпочалося ще раніше. У 1815 році почав розробку бойових ракет ще один полтавець – **Олександр Засядько**.

Суттєвий внесок у розвиток ракетобудування зробив видатний учений-аеродинамік, дослідник реактивного та ракетного руху **Георгій Проскура**, родом із міста Сміла на Черкащині. Під його керівництвом з 1930 року в Харківському авіаційному інституті плідно працювала група з досліджень питань освоєння космосу.

У 1942 році полтавець **Володимир Челомей** створив пульсуючий повітряно-реактивний двигун. Завдяки його керівництву народилися супутники серій «Протон» і «Політ».

Багато українських вчених зробили вагомий внесок у розвиток ракетобудування та космонавтики.

Серед них: **Михайло Янгель**, **Сергій Корольов**, **Григорій Кісунько**, **Гліб Лозино-Лозинський**, **Василь Будник** і багато інших конструкторів та космонавтів.

А першим українцем в космосі став льотчик-космонавт **Павло Попович**, який здійснив орбітальний політ на кораблі «Восток-4» ще в 1962 році.

Приналежність країни до цивілізованого світу визначається також рівнем її участі в авіакосмічній діяльності. У світі небагато держав, що могли б конкурувати у галузі авіакосмічних технологій з Україною, яка за роки незалежності не лише зберегла величезний потенціал, успадкований після розпаду СРСР, а й примножила його. Авіакосмічна галузь України – одна з небагатьох, що забезпечують сталий розвиток нашої економіки, і мають реальні перспективи виходу на міжнародні ринки високотехнологічної продукції. Наша держава має всі складові – наукову, технологічну, виробничу і кадрову – для втілення повномасштабних авіаційних чи космічних проектів.

За ним полетіли **Георгій Береговий**, **Віталій Жолобов**, **Леонід Кизим**, **Анатолій Арцебарський** (родом із смт **Проясне Покровського району на Дніпропетровщині**)...

Усього ж у космосі побувало близько трьох десятків українців – наших земляків, якими ми пишаємося. Вони літали на радянських космічних кораблях, у яких була чимала частка праці робітників Української РСР.

Всі знають про **першого космонавта незалежної України Леоніда Каденюка**.

Згадаймо дещо про особливості його польоту.

У незалежній Україні ні свого космодрому, ні своїх засобів доставки космонавта на орбіту, ні Центру підготовки космонавтів не було – її густонаселена територія не відповідала умовам будівництва стартового комплексу.

У цій ситуації українські політики звернулися до США. 12 травня 1995 року президенти України Леонід Кучма та США Білл Клінтон домовилися про участь українського дослідника в польотах за програмою «Спейс Шаттл».

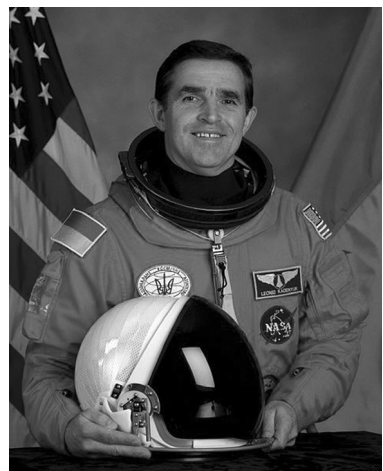
Оскільки підмосковне Зоряне містечко разом з усіма космонавтами СРСР «успадкувала» Росія, майбутнього космонавта довелося шукати саме там. Допоміг радянський космонавт, родом із Херсонщини, – Віталій Жолобов. Він свого часу працював у Центрі підготовки космонавтів і запропонував гідного кандидата – Леоніда Каденюка.

Українець Леонід Костянтинівич Каденюк народився 28 січня 1951 року в с. Клішківці Хотинського району Чернівецької області в сім'ї сільських вчителів, закінчив Чернігівське вище військове авіа-

ційне училище льотчиків, у радянському загоні космонавтів був з 1976 року, готуючись до польотів на орбітальних станціях «Салют» і «Мир», а також на космічному кораблі багаторазового використання «Буран». У 1989 році він закінчив літакобудівний факультет Московського авіаційного інституту. Лігав більш ніж на 50 типах та модифікаціях літаків різного призначення, переважно – винищувачів. За час підготовки до космічних польотів готувався до проведення наукових експериментів на борту космічних літаль-

них апаратів у найрізноманітніших напрямках: біологія, медицина, метрологія, екологія, дослідження природних ресурсів Землі із космосу, геології, астрономії, геоботаніки.

Проте, конкуренція в загоні космонавтів жорстка: дехто все життя чекає польоту, але так і не піднімається в космос. Після закриття програми «Буран» шансів у Каденюка потрапити на орбіту майже не було. Після розпаду

СРСР він став громадянином Росії, мав звання полковника. І от, 1995 року Каденюку надходить пропозиція – політ у космос на американському «Шатлі», так би мовити, по «українській квоті».

Каденюк вирушив до США готуватися до польоту в Центрі підготовки НАСА. І тут, за його розповідями, відмінності від радянської програми виявилися істотними: майбутні астронавти тренувалися самотужки – хто як може, особливо, коли йшлося про загальну фізичну підготовку.

Старт першого космонавта України призначили на 19 листопада 1997 року. На той час американські кораблі зазвичай пристиковувалися до станції «Мир», однак цей політ корабля «Колумбія» (англ. Columbia) місії STS-87 мав відбутися в автономному режимі.

Родині Каденюка в день польоту наказали зібрати речі. Як з'ясувалося, у разі катастрофи рідних негайно відвезли б до реабілітаційного центру. Сам же Каденюк мав обрати двох астронавтів, які перебуватимуть біля його дружини й мають її заспокоювати, якщо «космічний човник» зазнає катастрофи на старті. У цьому не було чогось дивного, адже після катастрофи «Челленджера» в 1986 році американці були готові до нових людських жертв у будь-який момент.

У польоті, що тривав до 5 грудня 1997 року, Л. Каденюк виконував біологічні експерименти спільного українсько-американ-

ського досліді з трьома видами рослин: ріпак, соя і мох для вивчення впливу стану невагомості на фотосинтетичний апарат рослини, на запліднення та розвиток зародка, на експресію генів у тканинах сої і ріпаку, на вміст фітогормонів у рослинах ріпаку, на вуглеводний метаболізм та ультраструктуру клітин проростків сої, на процес ураження проростків сої патогенним грибом фітофтори. Також у космічному польоті виконувалися експерименти Інституту системних досліджень людини за тематикою «Людина і стан невагомості».

Внесок України в освоєння космосу за часів СРСР величезний. Половина підприємств космічної галузі була розташована на території України. Дотепер чимало проектів Росія й Україна здійснюють спільно.

Визнано, що в роки «холодної війни» між Радянським Союзом та США ескалацію конфлікту стримувала лише загроза застосування ядерної зброї. Та мало хто пам'ятає, що саме українська космічна галузь допомагала забезпечувати цей паритет. Незважаючи на всі виклики сучасності і труднощі, вітчизняна космічна галузь має чим пишатися. Саме тут розробили та впровадили у виробництво чотири покоління міжконтинентальних балістичних ракет, серед яких знамениті ракети шахтного базування «Сатана» та залізничні ракетні комплекси «Скальпель». В Україні на знаменитому дніпропетровському підприємстві «Південмаш» розроблена й виробляється ракета-носій середнього класу «Зеніт».

Паралельно зі створенням ракетної техніки на вітчизняних космічних комплексах розвивалося проектування та будівництво супутників. Ці мирні дослідження допомогли в минулому грізним підприємствам із величезним досвідом і потужностями «перекувати мечі на орала» та знайти свою нішу в нашому швидкозмінному світі.

За іронією долі, після розпаду Радянського Союзу єдиним шансом на виживання для колись засекреченої космічної галузі стало міжнародне співробітництво. На плечах українських ракетобудівників творили своє космічне майбутнє Індія та Китай. Україна виготовила перший єгипетський супутник EgyptSat-1, розробила двигун четвертого ступеня для європейського ракетноносія класу Vega, який 2012 року стартував із космодрому Куру у Французькій Гвіані. Загалом наша держава виконала чимало локальних проектів для трьох країн і заснувала спільне підприємство із Бразилією – компанію AlcantaraCycloneSpace (ACS). Українські фахівці набули такого авторитету у світі, що нещодавно навіть отримали доступ на американські космодроми в

рамках участі в одному з проектів НАСА.

Загалом трохи більше ніж за півстоліття у самому лише Дніпропетровську розробили 72 типи космічних апаратів і запустили на орбіту 400 супутників власного виробництва!

Українські ракети використовують для найрізноманітніших цілей – від дослідження навколосферного простору чи дистанційного зондування Землі й океану до проектів протиракетної оборони.

Різні космічні розробки – це закриті галузі. Тому величезну кількість людей, причетних до цих розробок, ми не знаємо, мало згадуємо тих, імена яких розсекречено.

Той факт, що наше ракетобудування не деградувало та посіло свою нішу в сучасному світі, зовсім не означає, що в нього все безхмарно та без проблем. Ось уже понад два десятиліття вітчизняна ракетобудівна галузь протистоїть викликам, далеким від ядерної загрози. Українські ракетобудівники, які колись випускали до сотні ракет на рік, змушені скоротити виробництво майже вдесятеро. Така ситуація, звичайно ж, позначається на економічному становищі. Водночас кожне нове велике замовлення дає бюджету нашої країни мільярдні кошти. Але лише мала частка з них іде на оновлення наукової і технічної бази, що стає шороку актуальнішим. Є проблема і з людським фактором. Мізерні зарплати призвели до такого звичного для української науки явища, як «старіння кадрів». Нині середній вік працівників вітчизняного ракетобудування – 56 років. Брак молодих спеціалістів на стратегічних підприємствах призводить до відсутності проміжної ланки в «ланцюгу фахівців» і, як наслідок, – до незворотної втрати естафети

досвіду та традицій вітчизняного ракетобудування.

Звісно, у 1960-1970-х роках розробки українських учених вважалися мало не останнім словом у космічній галузі. Проте, хоч якими б вдалими були наші ракети, постійно жити давніми напрацюваннями не будеш – світова наука на місці не стоїть. Україна – єдина країна Європи, яка не стимулює інвестицій у наукові розробки, навіть якщо ті здатні окупитися багато разів, а на самому лише «голому» ентузіазмі вітчизняні вчені далеко не дійдуть. Фахівці застерігають: якщо найближчим часом вітчизняна ракетно-космічна галузь не зазнає кардинальних змін, то за п'ять-десять років сьогоднішні конкуренти, Франція чи Німеччина, можуть витіснити українське ракетобудування зі світового ринку як застаріле і нерентабельне. Сподіваємося, що оновлення влади в Україні допоможе і оновленню ракетно-космічної галузі.

Світлана ГЛУБЕНЮК, вчитель Жовтневого ліцею Кривого Рогу, голова журі обласної олімпіади з астрономії

Школярі захистили ліс Дніпровсько-Орільського заповідника від пожеж

ТРУДОВА ЕКОЛОГІЧНА АКЦІЯ «ЮННАТІВСЬКИЙ ЛІС»

зібрала близько півсотні юних натуралістів обласного еколого-натуралістичного центру. Активістами заходу стали учні Дніпропетровського навчально-виховного комплексу № 66 та Дніпропетровської СЗШ № 46. Після ознайомлення з технікою посадки молодих дерев діти разом зі співробітниками Дніпровсько-Орільського заповідника висадили в природоохоронній зоні близько 700 саджанців акації.

Така екологічна акція відбувається на Дніпропетровщині вже не вперше. Загалом, завдяки ініціативі з озеленення територій в області висадили близько 4,5 тисяч саджанців сосни та дуба.

ШКІЛЬНІ САДИ – НАША ГОРДІСТЬ

*Хай діти йдуть в природу, мов в світлицю.
Хай йдуть до неї повсякчас, завжди.
Як перехожі в спеку до криниці –
Напитися джерельної води.*

У народі кажуть, що найбагатнішою для людини є та щедра земля-мати, на якій вона народилася, виросла. Цілющими для неї є і вранішні кришталево-прозорі прохолодні роси, що омивають босі ноги, чудодійними є і зорі-розсипи, і отой Чумацький шлях, що проліг і через Верхньодніпровський район, його села і міста, де народилися, виросли, живуть молодші покоління та працюють їхні наставники – вчителі. І, можливо, шлях той не лише Чумацький, а й життєвий для них усіх, так як і рідна багата земля до тих, хто має небайдужу, неспокоїну вдачу.

Вчені стверджують, що без якісної педагогічної освіти не буде ні вчителя,

У 1965 році школярі під керівництвом Олексія Кузьмовича Лісняка, вчителя трудового навчання, посадили плодовий сад, який старанно доглядають і зараз. Водночас учні взяли шефство над садом колгоспу «Червоний партизан», щороку збирали по 20-30 тон яблук. У 2000 році посадили молодий сад, горішник, малинник, у 2004 на подвір'ї школи заклали сливову алею. Вчителі закладу прищеплюють учням любов до своєї землі, гордість за своє село, щоб і через роки вони могли сказати: «Село моє, для мене ти єдине».

У 1964 році відкрилися двері нової Дніпровакам'янської школи. За рік вчителі та учні під керівництвом першого директора Василя Васильовича Джекка посадили фруктовий сад. Росли діти, ріс і сад. Кожне деревце підіймали дитячі руки. Під керівництвом біолога школи

Лариси Іванівни Яківець проводилася дослідницька робота із садівництва на тему: «Екологічна боротьба зі шкідливими комахами саду». Майстрували шпаківні, синичники, взимку вішали годівнички. Під деревами сіяли кріп; для обприскування крони дерев робили настої з полину, стебел картоплі, помідорів, блекоти; механічно знищували кладки яєць комах, обтрушували хрущів. Через декілька років сад потішив першими плодами яблунь, груш, вишень, слив, абрикосів, горіхів.

У 1981 році колектив Дніпровакам'янської школи активно долучився до допомоги колгоспним садом. У 1999 році випускники школи підтримали Всеукраїнську акцію «Посади сад» – посадили молоді яблуні. З того часу кожен випускний клас, як дарунок школі, висаджує декілька молодих дерев. Із першого вересня школярі вживають плоди

Мишуринрізька СЗШ

шкільного саду. В новорічні дарунки додають до цукерок свіжі яблука. У шкільній їдальні готують компоти, печуть пиріжки із яблук, вишень, слив, груш, протягом літа заготовляють сухофрукти, джеми.

З 1996 року учні Верхівцевської СЗШ № 1

активно долучилися до операції «Лісу та саду», конкурсів «Дивосвіт мого саду», трудової акції «Посади сад», а потім – «Плекаємо сад». Загальна площа зелених насаджень закладу – 7 га. Плодовий сад був закладений у 1980 році з ініціативи вчителя трудового навчання Миколи Андрійовича Ворошила. Ростуть тут різні сорти яблунь, груш і вишень, є абрикоси і шовковича, а також лікарські рослини – горобина і шипшина. За останні роки висаджено ще 35 саджанців фруктових дерев.

Верхівцевська СЗШ № 1

Учні із задоволенням проводять дослідницьку роботу за завданнями вчених Дніпропетровського державного аграрного університету, Дніпропетровського

національного університету ім. О. Гончара, Українського державного хіміко-технологічного університету. Учителі біології Людмила Анатоліївна Лесична, Ольга Олександрівна Лісова та вчитель трудового навчання Юрій Володимирович Сердюк допомагають набутти знань і навичок практичної діяльності, завдяки яким учні виборюють призові місця на обласному і Всеукраїнському рівнях.

Юлія ЯДЕРНА, директор Верхньодніпровського районного еколого-натуралістичного центру

У навчальних закладах Дніпропетровська протягом квітня відбулася низка заходів для привернення уваги учнів до питань охорони та збереження рідкісних видів рослин. Серед них –

Класоводи та класні керівники провели уроки, позакласні заходи, бесіди під загальною назвою «Охорона природного довкілля»; години спілкування для учнів середніх і старших класів «Вони завітали до нас із Червоної книги»; інформаційні хвилини «Історією первоцвітів»; конкурси малюнків, казок, віршів, творів, художніх композицій, вікторин «Портрети первоцвітів» серед учнів молодших класів; екологічні мандрівки «Подорож країною первоцвітів» серед учнів середніх класів; конкурс листівок до весняних свят «Первоцвіти просять захисту»; конкурс вишивки «Первоцвіти»; вікторини пошукового характеру «Бути дбайливими господарями лісу»; кон-

ВСЕУКРАЇНСЬКА ЕКОЛОГІЧНА АКЦІЯ «ПЕРВОЦВІТ – 2014»

курс дитячої творчості (вироби зі вторинних матеріалів тощо).

У всіх кабінетах біології створено ілюстровані інформаційні стенди-каталоги «Первоцвіти рідного краю».

Для сприяння формуванню бережливого ставлення до природи 17 квітня комунальний позашкільний навчальний заклад «Станція юних натуралістів» спільно з науково-методичним центром управління освіти та науки Дніпропетровської міської ради на базі КПК «Іскра» мікрорайону Таромське прове-

ли міський конкурс екоплакату «Вільний подих діброви: первоцвіт – 2014».

У ньому взяли участь переможці районних етапів змагань, колективи учнів загальноосвітніх шкіл середньої та старшої вікової категорії: №№ 39, 46, 76, 84, 100, 105, 123, 124, 130.

За відповідність тематиці конкурсу, художню виразність, оригінальність композиційного рішення, індивідуальність і креативність творчого почерку журі розподілило місця таким чином: I місце – СЗШ № 133; II – СЗШ № 123, НВК № 104; III – НВК № 130, СЗШ № 46.

Інші команди учасників відзначені у різних номінаціях.

Інформація про перебіг акції «Первоцвіт» розміщена на шкільних сайтах.

Тетяна ДЕНИСЕНКОВА, методист науково-методичного центру управління освіти та науки Дніпропетровської міської ради

Квітень

2 • 115 років тому (1899 р.) у сел. Амур (зараз – АНД район Дніпропетровська) побудовано завод «Шодуар-Б», нині – ВАТ «Дніпропетровський металургійний завод ім. Комінтерну».

6 • 125 років тому (1889 р.) народився Ісаак Юхимович Огівецький, вчений-математик. Жив і працював у Дніпропетровську. Помер 1956 р.

7 • 70 років тому (1944 р.) у Дніпро-дзержинську народився Володимир Дмитрович Селіванов-Буряк, письменник, журналіст, літературознавець. Помер 16 січня 2011 р.

10 • 60 років тому (1954 р.) у Дніпропетровську створено Особливе конструкторське бюро (ОКБ-586), нині – Державне конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля.

11 • 75 років тому (1939 р.) у Дніпропетровську народився Анатолій Степанович Ткач, художник. Відомий у жанрі пейзажу, станкового живопису, тематичних картин. Помер 2 серпня 2006 р.

65 років тому (1949 р.) у с. Краснопілля (нині в межах Дніпропетровська) народився Анатолій Іванович Онищенко, художник. Відомий у галузі станкового живопису.

12 • 155 років тому (1859 р.) у с. Попасне Новомосковського повіту народився Михайло Володимирович Родзянко, державний і політичний діяч Російської імперії, голова III та IV Державних дум, почесний громадянин Катеринослава. Помер 21 січня 1924 р.

19 • 110 років тому (1904 р.) народився Кирило Федорович Стародубов, вчений у галузі металургії, металознавства, термічної обробки металів, академік АН УРСР. Помер 8 листопада 1984 р. у Дніпропетровську.

20 • 90 років тому (1924 р.) у Катеринославі народився Георгій Георгійович Чернявський, художник, лауреат Державної премії імені Т.Г. Шевченка. Відомий у галузі індустріального та меморіального пейзажу. Помер 31 березня 1981 р. у Києві, похований на Байковому цвинтарі.

75 років тому (1939 р.) у Павлограді народилася Ганна Павлівна Світлична, поетеса. Померла 11 листопада 1995 р.

20 років тому (1994 р.) Постановою Кабінету Міністрів України на базі Дніпропетровського інженерно-будівельного інституту створено Придніпровську державну академію будівництва та архітектури.

22 • 85 років тому (1929 р.) у с. Миколаївка Новомосковського району народився Василь Давидович Філоненко, художник. Працював у галузі станкового живопису. Помер 4 травня 1983 р. у Дніпропетровську.

25 • 65 років тому (1949 р.) народився Леонід Миколайович Панасенко, письменник-фантаст. У 1960-1980-х рр. мешкав на Дніпропетровщині, очолював перший в СРСР клуб фантастів. Помер 10 березня 2011 р. у Ялті.

29 • 230 років тому (1784 р.) у слободі Шошинівка (Сошинівка) Верхньодніпровського повіту освячено новозбудовану дерев'яну церкву на честь Ікони Казанської Божої Матері. Нині місцевість затоплена водами Дніпродзержинського водосховища.

40 років тому (1974 р.) у Дніпропетровську відкрито аеропорт.

Календар підготувала Ярина ГОЛУБ, завідувачка красназничого відділу обласної державної бібліотеки

САЙТ ОБЛАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ «ДЖЕРЕЛО»: GDJERELO.JIMDO.COM

«СВЯТКУЮ МИТЬ, ПРОЖИТИ КОЖНУ МИТЬ...»

Часу не вибираємо,
Час вибирає нас.
Труби лунки продрезають серед ночі
Ніжно, урочо, враз.
– Хто там? – на дверях розгублена мати.
Зір поміж хмар течія.
– Мамо, це доля. Не проводжайте...
Мамо, це доля моя!

Ганна Світлична

Ганна Світлична – особистість в українській літературі феноменальна. Життя її гідне подиву і захоплення навіть без принагідних лаврів поета. Із п'ятдесяти шести прожитих років сорок дев'ять Світлична була прикута до ліжка тяжкою хворобою, та з її чистих, пронизаних сонцем, грозою, духом степу й солончаків, осипаних запахущим вишневим цвітом поезій навряд чи хто з неписаних у цю долю сказав би, що їх авторка стільки років провела у «домовині із чотирьох стін». Тільки диво поезії її розривало коло самотності й безнадії Ганни.

Народилася Ганна Павлівна 20 квітня 1939 року в Павлограді. Лише до семи років топтала ряст своїми веселими ніжками. Далі – шпитали, лазарети, лікарні, вісім операцій на кістках, скуті поліартритом суглоби і післяопераційні тортурти на тренажерах. Світ, обмежений рамами вікна, в якому однаково недосяжні як далекі нічні зорі, так і квітка на грядці. ...Такою була ціна за порятунок від німецьких куль у вогких, холодних погребях, які стали прихистком для дітей, бабів і згорьованих солдаток у роки війни...

Росла без мами, бо та померла ще тоді, коли Ганнуся була маленькою. Жила з батьком Павлом Михайловичем, фронтовиком, і з мачухою Оленою Василівною, котра стала для Ганни другою матір'ю – доброю і уважною... Шкільну науку опановувала вдома за допомогою вчителів і друзів.

В 1958 році з'являються перші вірші. Спочатку писала російською, а після знайомства з дніпропетровським письменником Павлом Трохимовичем Кононенком – українською. Павла Кононенка Світлична, між іншим, як і більшість молодих дніпропетровських поетів і прозаїків, вважала своїм «хрещеним батьком». Він перший помітив Ганнусю, привітав її, окрилив надією і вірою у свої сили. Допоміг видати першу збірку «Стежки неходжені весняні» (1961), а згодом «Золоте перевесло» (1963), «Сонячні причали» (1966). «Я виросла з його віри», – скаже вона пізніше.

Хоча сама Світлична назвала три збірки вважала лише шляхом до поезії, періодом шукань, все ж варто зазначити, що уже в них відчувається отой, кажучи тичининськими словами, «мотив себе перемагання», притаманний усій подальшій творчості Світличної. Вже в цих збірках думки її не зосереджуються на власних бідах, у її віршах відлунюють тривоги навколишнього світу. Навіть тоді, коли вже друкувалася і поволі звільнялася від різноманітних літературних впливів, «певний час поезія, слово були чим завгодно, тільки не активним засобом боротьби й утвердження, котрий Леся Українка визначила, як «зброю». На жаль, деякі, здавалося б, уже відкриті істини ми відкриваємо для себе окремо, своїм нелегким шляхом, – згодом зізнається Світлична в статті «Моє життя – у віршах».

Осмислення поезії як «слова – зброї», «дорогоцінне і рятівне відкриття свого призначення» прийшло пізніше, з четвертою збіркою «Дозрівання» (1969), яку Світлична називала своєю першою книжкою. І, певно, мала рацію. Бо в ній, нарешті, заговорила своїм голосом і знайшла свої теми. «Дозрівання» було злетом Світличної, початком нового етапу у творчості.

У літературі Ганну Світличну завжди захоплювала ідея «вічного оновлення душі». Ця ідея переконувала в тому, що як не-

скінченна матерія, так нескінченні воля людини, дух, органічна потреба у творчості.

Саме потреба творчості, мабуть, і викликала появу в наступні роки ще дванадцяти збірок поезій. Варто назвати усі: «Кольори» (1970), «Доброго ранку» (для дітей, 1972), «Літозбір» (1973), «Кордони серця» (1974), «Летосбор» (переклад, 1977), «Сьогодні і завтра» (1978), «Зором серця» (1980), «В сьвітві крила» (1982), «Терновий світ» (1985), «За хвилину до вересня» (1987), «Свято калини» (1988), «І буде лет» (вибране, 1989).

За книжку «Літозбір» Світлична отримала республіканську комсомольську премію імені М. Островського (1978). Дещо раніше критика одноостайно назвала цю збірку одним із найбільших поетичних одкровення року.

В чому ж найхарактерніші особливості поезії Світличної, її своєрідність?

Як влучно зауважив свого часу критик С. Широков, «за всієї винятковості долі, Світлична далека від бажання повчати за правом страждання». Навпаки, сама гостро відчуває потребу вдосконалюватися. Як кожна небуденна особистість, вона буває часто невдоволена наслідками своїх моральних зусиль. В одному з найхарактерніших щодо цього віршів – «Максиму Рильському» – поетеса говорить про прагнення наслідувати його життя. «О, як навчитись людяності серця? Слабкій травині зрості між камінь, як досягнути дуба височин?» У віршах, присвячених Рильському, якого Світлична називає своїм улюбленим поетом, учителем, особливо відчутні оті сліди навчання на книжковій класиці, на яку зорієнтована вся творчість Світличної. Вона створила низку справжніх перлин психологічної лірики, які не тільки гармонійністю форми, поетикою, лаконізмом, а й високою культурною почуття змушують згадати зразки класичної поезії. Можна перекоонатися в цьому, прочитавши вірш «Мені приснилося...»

Мені приснилося, що я тебе забула.
І ніби дощ снується на ріллю.
І нітер дощ намоклі цюки тулиться,
А я любила й більше не люблю.
І щось немов забула – й не згадаю,
І вчора це кризь сводення тло
Все постішала, а тепер не знаю,
Куди й навіщо поспішати було.
І погляд чийсь у смерку промайнутий
Мені так гірко в чомусь дорікнув...
Мені приснилося, що я тебе забула,
Нехай би краще ти мене забув!

Як бачимо, в почутті ліричної героїні цього вірша немає нічого дрібного. Втрата здатності любити дорівнює моральній смерті, ця втрата спричиняє душевну спустошеність, відчуття безглуздості існування. Такий висновок обумовлений загальною життєвою філософією ліричної героїні Світличної. Не любити людей і багатобарвний, багатоголосий світ – те саме, що не жити.

Поезія Світличної цікава й повчальна, як історія серця, яке вмє страждати так, що страждання робить його не жорстокішим, а, навпаки, гуманнішим. Розгубленості, безсиллю тут протиставлені мужність і людяність. Це, звісно, не дається легко – в тяжкому подоланні відчаю, болю, гіркоти. І кожен крок у душевному вдосконаленні, як і кожен сплеск творчості, – то свого роду виграний бій. У цій боротьбі з життєвими обставинами, а можливо, із собою, поетесі необхідна моральна підтримка. Вона шукає і знаходить її у високих зразках мужності, які виявилися в найнапруженіші моменти історії. Тож не випадково до кола її героїв входять і червоний комісар, розстріляний на світанні, і жінка, що, стримуючи сльози, проводить на фронт чоловіка.

Надійну духовну опору знаходить Світлична у духовній величії геніїв. «І вже не знаю, у чийм житті, з ким це було, з

тобою чи зі мною? На барикади мужності круті встає дзвінка поезія до бою». Це з вірша «Лесі Українці», яка о с о б л и в о близька поетесі своїм душевним складом і життєстійкістю.

І, можливо, не без впливу вдачі й творчості великої поетеси зародилася і визріла та риса особистості ліричної героїні Світличної, яка стала для неї найорганічнішою і багато в чому визначальною.

Ця особлива риса виявляє себе в тому, що муза Світличної принципово відмовляється оспівувати страждання, а поезія – жититися ним. Міцно укорінився в її плоть мотив, який є чи не найціннішим у поетеси: «Та знай: хто лічку своєї літ юначих По знаках сумних розпоче ввєсти, Той серце намарне своє позначе Зарубкою неправоти» («Кладе нам життя на чоло відмітки»).

Виголошене в цих рядках повторювати-меться і в подальших віршах Світличної.

Цілий цикл творів можна було б укласти з віршів Світличної, сповнених суму й печалі. («Розкладу на столі вечерю...», «Спомин», «Синій сніг», «А що ж збулось?», «Згадали клени: скоро осіннь» тощо). Але немає замилування сумом і печаллю, а поготів – бажання зробити їх джерелом натхнення. Всі ці поезії відбивають шлях самосвідомлення й самовиховання ліричної героїні. Це шлях людини сильної вдачі до своєї єдино прийнятної для неї самої суті. «Хтось у чуттях мілких, а хтось у зрадах Злочинно губить свого неба суть: Немає лиха – лишенько вигадують, Нема жалю – самі його зовуть».

Світлична лиха не вигадусь. Її уява працює в протилежному напрямку, і є в цьому велика правда і великий сенс: «А я мовчала вперто і затято, Спивала вікон світло голубе. А я взяла і вигадала свято, Тебе, моя поезія, тебе!» («Хтось у чуттях мілких, а хтось у зрадах»).

Всі ці вірші глибоко особисті, а проте в них – вагомий урок тієї ж таки мужності, цінні для нас. Недаремно слово «мужність» виникає в кожній критичній розвідці про поезію Світличної. Отож: «В дні затяжних важких своїх невдач, Коли розбито вицент усі загати, Я затаму в горлі тихий плач І солов'я плачем не дам злякати» («Роби своє»).

Є у Світличної ще яскравіша психологічна барва і ще гостріше виражена думка про небажання користися лиху: «Пісне, посестрою любовою Встань, мов криця, проти лиха Над бідою і над згубою Регочись, моя утіхо! Щоби сміхом грізно зборене, З нами лиху засміялося» («Пісне, посестрою любовою»).

«Долання плачу сміхом» для Світличної – свідомо вироблений моральний принцип. Тому її поезії з таким мотивом мають своє місце і свою неповторність. У всіх своїх поезіях Світлична прагла «навшипінки дістати високості неба» і досягла цього. Будтя поетичного слова Ганни Світличної зневажило кордони реального світу, замкнутого саваном неможливості й рушило в нескінченність духу:

Це слово, як довге бриніння листу,
До уст полинових піднось і пий.
Воздвиження... Плинисть річок урочиста.
Воздвиження... Звук золотий. ...
Зітхну. Усміхнусь. Тихо вимовлю: годі.
Так стрімко летять небеса голубі!
Воздвиження – це вже пізниця у природі.
А спершу – воно в тобі.

Світлана МАРТИНОВА,
календар «Моє Придніпров'я»

ЗАСНОВНИК ОБЛАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ «ДЖЕРЕЛО» — ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

<p>Редакційна колегія: В.М. ВАСИЛИНЕНКО, О.І. ДЕМЧИК, В.Г. ДОЛГОПОЛІЙ, С.Г. КРАМАРЕНКО, М.І. РОМАНЕНКО, В.Г. СЕРЕДНЯ</p>	<p>Газету надруковано в друкарні ПП «Ліра М», 49038, Дніпропетровськ, просп. Воронцова, 73, тел. (056) 721-92-60. Ціна договірна. Передплатний індекс 40620.</p>	<p>Свідоцтво про реєстрацію ДП № 66 від 13.12.1993. Формат А 3. Друк офсетний. Обсяг 1,2 ум. др. арк. Наклад 892. Зам. №</p>	<p>Адреса редакції: 49006, Дніпропетровськ, вул. Свердлова, 70, к. 216. Телефон/факс: 732-47-61, 732-48-48. E-mail: GDjere@yandex.ru</p>
--	--	--	--

Головний редактор З.В. МАРЧИШИНА
Заступник редактора Є.А. ШУЛЬГА. Літературний редактор Л.О. БРЕГА
Фотокори Г.Г. та А.Г. КРЮЧЕНКИ. Дизайн і верстка Н.О. АНТОНЕНКО